

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Rzeszowie

LRZ – 4101-09-02/2012
P/12/107

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Rzeszowie
ul. Kraszewskiego 8, 35-016 Rzeszów
T +48 17 780 23 00, F +48 17 780 23 06
lrz@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/12/107 – Wykonywanie przez administrację publiczną zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Rzeszowie
Kontroler	1. Kazimierz Ramocki, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 82383 z dnia 1 października 2012 r. (dowód: akta kontroli str.1)
Jednostka kontrolowana	Komenda Powiatowa Policji w Stalowej Woli, ul. Popiełuszki 24, (37 – 450 Stalowa Wola), zwana dalej KPP lub Komendą.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Od dnia 16 sierpnia 2012 r. insp. Edward Ząbek, Komendant Powiatowy Policji w Stalowej Woli, poprzednio Komendantem Powiatowym Policji w Stalowej Woli był insp. Mirosław Pawełko - w dalszej treści zwani Komendantami Powiatowymi. (dowód: akta kontroli str. 3 – 6)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność Komendy Powiatowej Policji w Stalowej Woli w zakresie realizacji zadań wynikających z ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493 ze zm.).

Uzasadnienie
oceny ogólnej

Powyższa ocena ogólna wynika z ocen częściowych obszarów objętych kontrolą. Formułując ocenę pozytywną Najwyższa Izba Kontroli uwzględniła w szczególności: prawidłowe przygotowanie organizacyjne i kadrowe do prowadzenia zadań, postępowanie funkcjonariuszy Komendy wobec osób dotkniętych przemocą w rodzinie oraz podejmowanie działań wobec sprawców przemocy zgodnie z procedurą *Niebieska Karta*.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Organizacja wykonywania zadań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym współpraca z innymi instytucjami.

Opis stanu
faktycznego

1. Dane liczbowe charakteryzujące działalność Komendy w przedmiotowym zakresie, w latach 2010 – 2012 (I półrocze) przedstawiały się następująco:

I.p.	Wyszczególnienie	I pół. 2010 r.	2010 r.	I pół. 2011 r.	2011 r.	I pół. 2012 r.
1	Liczba interwencji domowych (ogółem)	658	1 427	696	1 803	861
2	Liczba sporządzonych notatek służbowych o przemocy w rodzinie - Niebieskich kart	38	94	40	87	20
3	Liczba pokrzywdzonych w wyniku przemocy domowej ogółem, w tym:	54,	135	67	133	29
	a/ kobiety	36	88	42	83	23

	b/ mężczyźni	7	10	4	9	1
	c/ małoletni do ukończenia 13 lat	8	25	12	25	0
	d/ małoletni do 13 lat do 18 lat	3	12	9	10	5
4	Liczba sprawców przemocy domowej	38	94	40	87	22
5	Liczba sprawców przemocy domowej zatrzymanych	22	58	22	39	6
	a/ liczba zażaleń na decyzję o zatrzymaniu	0	0	0	0	0
6	Liczba sprawców przemocy domowej pod wpływem alkoholu	22	63	25	49	10
	a/ doprowadzonych do Izby Wyrzeźwień	0	0	0	0	0
	b/ doprowadzonych do policyjnych pomieszczeń dla osób zatrzymanych do wytrzeźwienia	22	58	22	40	10
7	Liczba przypadków udzielenia pomocy medycznej, ogółem w tym:	3	3	1	16	1
	a/ pokrzywdzonym	1	1	1	15	1
	b/ sprawcy	2	2	0	1	0
8	Liczba dzieci przewiezionych do szpitala, placówki, oddanych pod opiekę osoby spokrewnionej	0	1	1	1	0
9	Liczba postępowań przygotowawczych dotyczących przemocy domowej w których była prowadzona procedura "Niebieska karta" (z art.207 k.k.)	3	5	4	69	13
	a/ wszczętych	3	5	2	69	13
	b/ stwierdzonych	0	0	0	50	10
	c/ zakończonych	2	5	2	71	13
10	Liczba informacji przesłanych do	30	69	34	61	20
	a/ ośrodków pomocy społecznej	13	27	13	19	20
	b/ gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych	0	0	1	1	0
	c/ organizacji pozarządowych (wykonujących zadania zlecone z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego	8	15	6	12	0
	d/ innych (placówki opiekuńczo - wychowawcze, specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie)	9	27	14	29	0

(dowód: akta kontroli str. 59)

W I półroczu 2012 r. funkcjonariusze Komendy interweniowali 861 razy sprawach domowych, tj. o 165 razy więcej (o 26,7%) w stosunku do I półrocza roku poprzedniego. Jednocześnie, liczba wypisanych notatek służbowych o przemoc w rodzinie - *Niebieska Karta* (NK) zmniejszyła się w ww. okresach o 20%. Najwyższa Izba Kontroli przyjmuje do wiadomości wyjaśnienia, podane w tej sprawie przez Pana Lucjana Maczkowskiego – I Zastępcy Komendanta Powiatowego Policji oraz policjantów bezpośrednio wykonujących zadania w ramach procedury *Niebieska Karta*, że przyczyną powyższego były uwarunkowania techniczno-organizacyjne – czasowe braki formularzy nowego druku NK oraz – przyczyny wynikające bezpośrednio z realizacji nowej procedury, tj. uciążliwa w wypełnianiu i mało czytelna „nowa *Niebieska Karta*” i włączenie innych podmiotów zewnętrznych do wykonywania zadań związanych z zapobieganiem przemocy w rodzinie.

(dowód: akta kontroli str. 73 – 77 i str. 78 – 83, str. 84 - 89)

2. Zasady organizacji pracy Komendy w zakresie realizacji zadań dotyczących przemocy w rodzinie, pracy z rodzinami w których występuje to zjawisko, współdziałania z innymi instytucjami w tym zakresie.

Komendant Główny Policji w § 10 zarządzenia 18 lutego 2008 r. nr 162 w sprawie *metod i form wykonywania przez Policję zadań w związku z przemocą w rodzinie w ramach procedury „Niebieskie Karty”* zarządził, że kierownik jednostki organizacyjnej Policji (lub wyznaczona przez niego osoba), był zobowiązany do sprawowania nadzoru nad realizacją ww. zadań.

Według Regulaminu Komendy Powiatowej Policji w Stalowej Woli z dnia 23 grudnia 2009 r. (zmiana w dniu 5 maja 2010 r.), Zastępca Komendanta (I Zastępca po ww. zmianie) sprawował nadzór nad Wydziałem Prewencji.

Do zadań Wydziału Prewencji należało m. in. organizowanie, koordynowanie, nadzorowanie i wykonywanie czynności patrolowo-interwencyjnych oraz podejmowanie działań prewencyjnych wobec sprawców przemocy w rodzinie.

Od dnia 6 maja 2010 r. funkcję I Zastępcy Komendanta (uprzednio Zastępcy Komendanta) – odpowiedzialnego w Komendzie za nadzór i za prowadzenie spraw z zakresu przemocy w rodzinie – pełnił mł. insp. Lucjan Maczkowski.

Lucjan Maczkowski w dniu 20 kwietnia 2011 r. został powołany przez Prezydenta Miasta Stalowej Woli w skład Zespołu Interdyscyplinarnego w Stalowej Woli

(dowód: akta kontroli str. 6' - 14)

W dniu 11 lutego 2011 r. Komendant Powiatowy – działając według przywołanego powyżej paragrafu zarządzenia nr 162 Komendanta Głównego Policji postanowił wyznaczyć aspiranta Grzegorza Elżakowskiego – asystenta Zespołu Prewencji (...) do sprawowania nadzoru nad realizacją całości zadań wynikających z przepisów przedmiotowego zarządzenia, w tym od prowadzenia sprawozdawczości w ramach procedury *Niebieska Karta*.

Wraz z wejściem w życie zarządzenia Komendanta Głównego Policji nr 1313 z dnia 7 grudnia 2011 r. – uchylającego w całości przepisy poprzedniego zarządzenia nr 162 - wyznaczenie Grzegorza Elżakowskiego do sprawowania nadzoru nad zadaniami *Niebieskiej Karty* stało się bezprzedmiotowe.

W latach objętych kontrolą do obowiązków służbowych aspiranta Grzegorza Elżakowskiego - wynikających z przypisanego zakresu zadań na zajmowanym stanowisku pracy - należało m. in. realizowanie zadań z zakresu przemocy rodzinnej w ramach *Niebieskiej Karty*.

(dowód: akta kontroli str. 15 – 18)

Wobec niewyznaczenia przez Komendanta Powiatowego po dniu 7 grudnia 2011 r. osoby pełniącej nadzór/koordynację nad wykonywaniem zadań *Niebieskiej Karty*, zadania te nadal pełnił zgodnie z wytycznymi Komendanta Głównego Policji mł. insp. Lucjan Maczkowski - I Zastępca Komendanta Powiatowego.

W dniu 1 kwietnia 2011 r. - wdrażając na terenie powiatu stalowowolskiego ogólnopolskie zasady przyjęte w centralnym porozumieniu zawartym w dniu 29 listopada 2010 r. przez Ministra Sprawiedliwości, Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Komendę Główną Policji, w sprawie przeciwdziałaniu i zwiększeniu ochrony osób pokrzywdzonych przemocą w rodzinie – przeprowadzono w Komendzie Powiatowej *wzajemne szkolenie z zakresu współpracy Policji z kuratorską służbą sądową*. Szkoleniem objęto funkcjonariuszy Referatu Patrolowo-Interwencyjnego oraz Posterunków Policji KPP Stalowa Wola. W szkoleniu/spotkaniu udział wzięli Przewodniczący Wydziałów: Karnego oraz Rodzinnego i Nieletnich Sądu Rejonowego w Stalowej Woli, Kierownicy Zespołów Kuratorskiej Służby Sądowej w Stalowej Woli, kuratorzy zawodowi i społeczni.

Policjanci w praktyce realizujący zadania z zakresu przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie uczestniczyli aktywnie w konferencjach i akcjach przeprowadzanych na terenie Stalowej Woli i powiatu stalowowolskiego przez podmioty zaangażowane w przedmiotową problematykę, przykłady: w dniu 13 grudnia 2011 r. udział w konferencji przeprowadzonej przez Katolicki Uniwersytet Lubelski, współuczestniczenie z 7-oma innymi podmiotami w Tygodniu Pomocy Ofiarom Przestępstw (20 – 25 lutego 2012 r.).

W dniu 17 kwietnia 2012 r. funkcjonariusz Komendy aspirant Grzegorz Elżakowski przeprowadził szkolenie dla pedagogów szkół ze Stalowej Woli odnośnie funkcji pracowników oświaty i ich roli w ramach procedury Niebieska Karta.

W pomieszczeniach Komendy Policji były dostępne ulotki o działalności i adresach podmiotów świadczących pomoc ofiarom przemocy rodzinie na terenie powiatu stalowowolskiego, m. in. Stalowowolskiego Ośrodka Wsparcia i Interwencji Kryzysowej.

(dowód: akta kontroli str. 19 – 31, str. 46)

3. Nadzór nad działalnością Komendy Powiatowej w zakresie realizacji zadań dotyczących przemocy w rodzinie.

Komenda Powiatowa w latach 2010 – 2012 (I półrocze) nie była kontrolowana przez żaden podmiot zewnętrzny w zakresie realizacji przedmiotowych zadań.

W dniu 7 lutego 2011 r. Podkarpacki Komendant Wojewódzki Policji - przesłał na adresy wszystkich Komendantów Miejskich/Powiatowych Policji województwa podkarpackiego ustalenia kontrolne dokonane w trakcie kontroli problemowych (w dwóch wytypowanych jednostkach – innych niż Komenda) w zakresie *prawidłowości realizacji przez dzielnicowych zadań określonych w zarządzeniu nr 162 KGP (...)*. Poleciał jednocześnie podległym Komendantom *podjęcie działań zmierzających do weryfikacji prawidłowości dokumentowania przez dzielnicowych przedmiotowych zadań*, zwiększenie nadzoru służbowego oraz poinformowanie zwrotne w określonym terminie o wykonaniu poleceń lub o przyjęciu ich do realizacji.

W dniu 14 lutego 2011 r. Komendant KPP polecił I Zastępcy Komendanta m. in.: omówienie wskazanych nieprawidłowości z Naczelnikiem Wydziału Prewencji oraz Kierownikami – Rewiru Dzielnicowych i Posterunków, dokonanie analizy teczek *przemoc w rodzinie*, zaplanowanie szkolenia zawodowego w przedmiotowej problematyce.

Jednym z rezultatów podjętych wówczas działań było wyznaczenie aspiranta Grzegorza Elżakowskiego – asystenta Zespołu Prewencji (...) do sprawowania nadzoru nad realizacją całości zadań.

W dniu 23 lutego 2011 r. I Zastępca Komendanta Powiatowego zameldował zwrotnie o wykonaniu ww. zadań. W dniu 24 lutego 2011 r. Komendant Powiatowy poinformował Podkarpackiego Komendanta Wojewódzkiego Policji o wykonaniu poleceń.

(dowód: akta kontroli str. 32 – 37, str. 46)

4. Przeszkolenia funkcjonariuszy Policji w zakresie stosowania procedury Niebieska Karta.

Policjanci wykonujący procedury w ramach *Niebieskiej Karty* w latach 2010 – 2012 (I półrocze) przechodzili stosowne szkolenia oraz brali udział w konferencjach/panelach szkoleniowych, m. in:

- w 2010 r. – konferencja Wojewody Podkarpackiego *Przemoc w rodzinie a prawo*,
- w 2011 r. – wewnętrzne szkolenie policjantów z Wydziału Prewencji, w zakresie zapoznania z metodami i formą wykonywania zarządzenia nr 162 KGP oraz udział w konferencji interdyscyplinarnej organizowanej przez Gminę Stalowa Wola *pomaganie bez ranienia – jak pomóc rodzinom i osobom uwięzionym w przemoc domową w realiach stalowowolskich*,
- w 2012 r. – przeprowadzono wewnętrzne szkolenia policjantów - oddzielnie z Referatu Patrolowo Interwencyjnego Komendy i dzielnicowych w zakresie właściwego sporządzania dokumentacji służbowej dotyczącej przemocy w rodzinie

(dowód: akta kontroli str. 38 – 45)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność Komendy w zakresie organizowania pracy i niezbędnych szkoleń, w związku z wykonywaniem zadań dotyczących przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Pozytywnie oceniono współpracę Komendy Powiatowej z innymi podmiotami działającymi na terenie miasta Stalowa Wola i powiatu stalowowolskiego w zakresie przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

2. Realizacja procedury „Niebieskie Karty”, w tym postępowanie wobec osób dotkniętych przemocą oraz osób stosujących przemoc.

2.1. Odnotowywanie zdarzeń związanych z przemocą w rodzinie.

Opis stanu
faktycznego

Kontrola raportów systemu EKSD (elektroniczna książka służby dyżurnych) w zakresie przeprowadzonych przez funkcjonariuszy Komendy interwencji zaliczonych do kategorii **awantury domowe**, w zestawieniu z opisami ww. zdarzeń dokonanych przez funkcjonariuszy w *notatnikach służbowych* wykazała, że w interwencjach każdorazowo brało udział 2 funkcjonariuszy z Referatu Patrolowo-Interwencyjnego Komendy.

W raportach o zgłoszeniach zdarzeń - stanowiących podstawę interwencji podawano m. in. informacje: kategorię zdarzeń (*domowa*), czas i miejsce zgłoszenia/zdarzenia, *sposób zakończenia*, opis zdarzenia, uczestników zdarzenia, *dyspozycję zdarzenia*, *obsługę zdarzenia* – dane personalne funkcjonariuszy.

W *notatnikach służbowych* funkcjonariuszy podawano szczegółowy opis interwencji w tym, m. in.: miejsce, okoliczności i rodzaj przemocy, skutki przemocy, osoby uczestniczące w zdarzeniu (w tym ewentualnie udział dzieci), stan trzeźwości lub ewentualnie stan zdrowia osób uczestniczących w zdarzeniu, podejmowane działania przez interweniujących.

W kontroli stwierdzono, że stosownie do rozpoznanej sytuacji, policjanci najczęściej: mediowali, pouczali strony awantury o możliwych dalszych działaniach, ostrzegali o konsekwencjach. W przypadkach agresji i nietrzeźwości, przewożono sprawców do Komendy i przetrzymywano w „pomieszczeniu dla osób zatrzymanych” (PDOZ).

Analizie kontrolnej poddano dokumentację zdarzeń z tygodni świątecznych (święta Bożego Narodzenia i Wielkanocy) w latach 2010 – 2012 (I półrocze), mających związek z przemocą w rodzinie.

W kontroli ustalono, że:

- **w okresie obejmującym ww. święta w 2010 r. oraz w I półroczu 2011 r.**
 - na 40 przypadków interwencji poddanych analizie, 33 zgłoszenia dotyczyło zdarzeń mającymi cechy jednorazowej „kłótni domowej” lub zdarzeń wynikających z patologii na tle choroby alkoholowej, czy choroby psychicznej. W przypadkach tych interweniujący działając mediacyjnie lub odstraszająco doprowadzali do zażegnania konfliktów rodzinnych. W każdym z tych przypadków pouczano osoby pokrzywdzone i sprawców o możliwym dalszym trybie działania, tj. odpowiednio o możliwości sporządzenia Niebieskiej Karty lub złożenia skargi/zeznania w trybie przewidzianym przez ustawę z dnia 6 czerwca 1997 r. *Kodeks karny* (Dz. U. z 1997 r. Nr 88, poz. 553 ze zm.) oraz o konsekwencjach tych działań. Nietrzeźwych sprawców/uczestników awantur domowych przewożono do Komendy i umieszczano w PDOZ. Stwierdzono 7 przypadków zatrzymań w PDOZ. W 4-ech przypadkach wzywano pogotowie ratunkowe lub odwożono sprawców do szpitala (choroba alkoholowa lub psychiczna). Nie było potrzeby udzielania pomocy medycznej osobom poszkodowanym. Ustalono w kontroli, że podczas tych interwencji żadna z osób pokrzywdzonych nie żądała i nie oczekiwała podejmowania innych czynności przez interweniujących policjantów, w tym - przewidzianych przez ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. *o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie* (Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493 ze zm.), tj. związanych z procedurą *Niebieska Karta*.

W toku kontroli wykazano, że przedmiotowe zdarzenia miały charakter incydentalny, nie stwierdzono ich powtarzalności. Nie stwierdzono w tych przypadkach bicia, okaleczania, czy innych form przemocy fizycznej w stosunku do osób pokrzywdzonych. Nie stwierdzono zastraszania, poniżania, upokarzania.

W pozostałych przypadkach ustalono, że jedna interwencja ws. awantury domowej skutkował sporządzeniem *Niebieskiej Karty* - interwencja w Stalowej Woli w dniu 27 grudnia 2010 r., w trakcie której stwierdzono pobicie żony przez pijanego męża, w obecności małoletnich dzieci. Sprawcę odizolowano, przewieziono do PDOZ. W tym samym dniu

pokrzywdzona (po pouczeniu) zgłosiła się do Komendy, gdzie sporządzono *Niebieską Kartę*.

Kontrola wykazała, że w latach 2010 – 2012 (I półrocze), w związku z awanturami w tej rodzinie Policja interweniowała łącznie 6-ciorotnie (po 2 razy w każdym roku). W pozostałych przypadkach nie uruchamiano procedury *Niebieska Karta*.

Ustalono również, że pozostałe 6 interwencji Policji w sprawie awantur domowych, po których nie sporządzono *Niebieskiej Karty* i nie wszczęto związanej z tym procedury, dotyczyło przypadków awantur w rodzinach, w których:

- aktualna była *Niebieska Karta* (czynna procedura) – interwencja z dnia 4 kwietnia 2010 r. w Stalowej Woli oraz w których wielokrotnie interweniowano w okresie objętym kontrolą;
 - interwencja z dnia 25 grudnia 2010 r. w Stalowej Woli. Interweniowano w tej rodzinie łącznie 6-ciokrotnie. W 2010 r. sporządzono akt oskarżenia z § 207 kk, a w 2009 r. założono *Niebieską Kartę* (procedurę zakończono w 2010 r.),
 - interwencja z dnia 23 grudnia 2010 r. w Zaklikowie. Interweniowano 2-krotnie oraz prowadzono postępowanie sprawdzające – groźby karalne (prokurator – odmowa wszczęcia postępowania),
 - interwencja z dnia 27 grudnia 2010 r. w Stalowej Woli, interweniowano łącznie 2-krotnie,
 - interwencja z dnia 23 grudnia 2010 r. w Stalowej Woli. Interweniowano 2-krotnie, a w 2010 r. sporządzono *Niebieską Kartę* (procedurę wygaszono z końcem 2010 r.),
 - interwencja z dnia 23 grudnia 2010 r. w Stalowej Woli. Interweniowano łącznie 16-krotnie. W 2010 r. prowadzono postępowanie sprawdzające – 207 kk (prokurator – odmowa wszczęcia postępowania).
- **w okresie obejmującym ww. święta w II półroczu 2011 r. oraz w I półroczu 2012 r.**, tj. w okresie realizowania procedury *Niebieskiej Karty* na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „*Niebieskie Karty*” oraz wzorów formularzy „*NK*” (Dz. U. Nr 209, poz. 1245).
- Na 27 interwencji poddanych analizie, 18 zgłoszeń dotyczyło zdarzeń mających cechy jednorazowej „kłótni domowej” lub zdarzeń wynikających z patologii na tle choroby alkoholowej, czy choroby psychicznej. W przypadkach tych interweniujący działali tak jak w poprzednim okresie, tj. mediowali, pouczali, w razie potrzeby zatrzymywali nietrzeźwych w PDOZ.
- W 3-ech przypadkach interwencje skutkowały założeniem *Niebieskiej Karty* i wszczęciem stosownej procedury. W jednym przypadku przystąpiono do procedury po przyjęciu zeznań pokrzywdzonej bezpośrednio w Komendzie – bez uprzedniej interwencji Policji, tj.:
- interwencja w dniu 26 grudnia 2011 r. w Stalowej Woli – agresywne zachowanie sprawcy w stosunku do żony i córki. Sprawcę odizolowano w PDOZ. Poszkodowana (pouczona o swoich prawach) w dniu następnym zgłosiła

się w Komendzie gdzie założono *Niebieską Kartę* i przyjęto zeznania,

- w dniu 21 grudnia 2011 r. przyjęto w Komendzie zgłoszenie nieletniej o przemoc ze strony ojca (w obecności kuratora) – założono *Niebieską Kartę*,
- interwencja z dnia 21 grudnia 2011 r. – przemoc, wulgarne słowa, *Niebieską Kartę* m. in. w związku z tą interwencją założono w dniu 17 lutego 2012 r.

W kontroli ustalono, że interweniowano 6-krotnie w związku z awanturami domowymi bez jednoczesnego uruchomienia procedury *Niebieska Karta* w sytuacji awantur i zgłoszeń powtarzanych/wielokrotnych. Przykłady:

- interwencja z dnia 5 kwietnia 2012 była jedną z 13 interwencji w tym roku (awantury: ojciec – syn, (sprawca)). Procedurę *Niebieska Karta* realizowano w tej rodzinie wyłącznie w 2011 r. Odnotowano w okresie kontrolnym 26 interwencji w tej rodzinie.

W dniu 9 kwietnia 2012 r. interweniowano w związku ze zgłoszeniem awantury domowej. Poprzednio - w 2011 r. – w sprawie awantur w tej rodzinie interweniowano 3-krotnie.

Interwencja z dnia 22 grudnia 2011 r. – łącznie w tym roku odnotowano 48 przypadków interwencji Policji w tej rodzinie (różne przyczyny, w tym również przemoc syna w stosunku do matki). W 2011 r. sporządzono akt oskarżenia z tytułu znęcania się nad matką - § 207 kk. Sprawca czasowo został aresztowany.

Niebieskie Karty - 4 dokumenty sporządzone po interwencjach w tygodniach świątecznych badanego okresu były wypełniane przez dzielnicowych w pomieszczeniach Komendy. *Karty* bezzwłocznie wprowadzono do systemu EKSD (Elektronicznej Książki Służby Dyżurnych) i zakładano odpowiednią teczkę zagadnieniową: *Niebieska Karta* – Przemoc w Rodzinie, gdzie gromadzono wszystkie dokumenty związane z indywidualną procedurą.
(Dowód: akt kontroli: 46 – 58, str. 67 – 68, str. 69 - 72)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości, pomimo wykazanych przypadków niewypisywania *Niebieskiej Karty* przez interweniujących policjantów. Dyspozycja art. 9d ust. 4 ustawy o zapobieganiu przemocy w rodzinie stanowi, że wszczęcie procedury "*Niebieskie Karty*" następuje przez wypełnienie formularza "*Niebieska Karta*" w przypadku powzięcia, w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny lub przez osobę będącą świadkiem przemocy w rodzinie. Działania te - według ust. 1 cytowanego artykułu, nie wymagały zgody osób dotkniętych przemocą.

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie wyników analizy dokumentacji źródłowej z interwencji przychyliła się do stanowiska zarówno I Zastępcy Komendanta – Pana Lucjana Maczkowskiego, oraz do oceny funkcjonariusza bezpośrednio nadzorującego wykonanie zadań i funkcjonariusza biorącego udział w interwencjach, że każda interwencja to oddzielne zdarzenie - nie dające się „zaszufladkować”, wymagające podejmowania szybkich decyzji w warunkach

stresu, emocji, niechęci i agresji ze strony sprawcy, a często i osoby poszkodowanej.

Dokumenty – relacje z interwencji ujawniały przypadki, gdzie osoba zgłaszająca zdarzenie okazywała się być sprawcą przemocy lub gdy ustalenie sprawcy było niemożliwe, czy też przypadki zgłoszeń wyłącznie w celu rejestracji kolejnej interwencji (np. dla potrzeb rozwodowych).

W kontroli nie stwierdzono przypadku niepodejmowania stosownych i skutecznych działań przez policjantów Komendy w sytuacji faktycznego zagrożenia przemocą, a w szczególności zdarzeń z udziałem małoletnich dzieci.

Wykazane w kontroli wielokrotne interwencje bez wszczynania procedury *Niebieska Karta* dotyczyły rodzin znanych policjantom Komendy w „sposób szczególny”, często patologicznych, nie okazujących woli na jakąkolwiek współpracę, w tym wglądu w ich sytuację również przez inne instytucje – w ramach zespołu interdyscyplinarnego.

Najwyższa Izba Kontroli, po dokonanej analizie materiałów źródłowych z interwencji podzieliła stanowisko Komendy - w przypadku interwencji wielokrotnych, powtarzających się w tych samych rodzinach, niezbędnym jest przekazywanie na bieżąco interweniującym policjantom informacji, że działają w warunkach recydywy sprawcy.

(dowód: akta kontroli str. 46 – 58, st. 73 – 77, str.78 – 83, str. 84 - 89)

2.2. Reakcje Komendy na sygnały o występowaniu przemocy w rodzinie w przypadku wpływających skarg, pism z placówek oświatowych lub placówek służby zdrowia po dniu 17 października 2011 r.

Opis stanu faktycznego

Po dniu 17 października 2011 r. żadna z placówek oświatowych lub placówek służby zdrowia z terenu powiatu stalowowolskiego nie przesyłała do Komendy sygnałów – informacji o występowaniu przemocy w rodzinie.

(Dowód: akta kontroli str. 58)

Ustalone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

2.3. Procedura *Niebieska Karta* – prowadzona przez Komendę na podstawie Zarządzenia nr 162 Komendanta Głównego Policji z dnia 18 lutego 2008 r. w sprawie metod i form wykonywania przez Policję zadań w związku z przemocą w rodzinie w ramach procedury „*Niebieska Karta*”.

Opis stanu faktycznego

Kontrola dokumentacji zawartej w 25-ciu losowo wybranych teczach, oznaczonych jako: *NIEBIESKA KARTA teczka zagadnieniowa PRZEMOC W RODZINIE* - sporządzonych w Komendzie w związku z prowadzeniem indywidualnych procedur w związku ze stwierdzeniem przemocy w rodzinie wykazała, że procedury realizowano według zasad przyjętych w cytowanym powyżej Zarządzeniu, a w szczególności:

- każdorazowo dokumentowano stwierdzenie przemocy w rodzinie poprzez rzetelne sporządzenie notatki urzędowej – *karta A* – zawierającej podstawowe dane

o interwencji, w tym m.in.: dane osobowe ofiar i sprawców, opisy form przemocy i udzieloną pomoc. W przypadkach wielokrotnych interwencji, zapisywano nową *Niebieską Kartę*,

- udzielano ofiarom niezbędnej pomocy w przypadkach tego wymagających, w tym – stwierdzone w kontroli: przewiezienie do szpitala (po próbie samobójczej), każdorazowe odizolowanie nietrzeźwego sprawcy awantury poprzez przewiezienie do Komendy i przetrzymanie w PDOZ (10 przypadków). Każdorazowo pouczano pokrzywdzonych o przysługujących im prawach, a sprawców o odpowiedzialności karnej z tytułu znęcania się nad członkami rodziny,

- poprzez stosowne zapisy/notatki na *kartach A* udokumentowano niezwłoczność w przekazywaniu wszystkich analizowanych kart odpowiednio: dyżurnemu pełniącemu służbę w Komendzie (który wprowadzał dane do EKSD), a następnie dzielnicowemu. Również niezwłocznie sporządzano indywidualne teczki zagadnieniowe – *przemoc w rodzinie*,

- każdorazowo o interwencji i rozpoczęciu procedury *Niebieska Karta* informowano pisemnie Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Stalowej Woli (MOPS), Stowarzyszenia na Rzecz Osób Dotkniętych Przemocą w Rodzinie „TARCZA” oraz w razie potrzeby Sąd Rejonowy w Stalowej Woli, Prokuraturę Rejonową w Stalowej Woli (np. w sprawie obowiązku leczenia odwykowego sprawcy). MOPS każdorazowo przekazywał zwrotnie do KPP informację o formach i zakresie działaniach pomocowych w stosunku do rodzin objętych procedurą lub przyczynach niepodjęcia działań. W trakcie trwania procedur Komendant zwracał się pisemnie do ww. stowarzyszenia o informacje w sprawie udzielonej pomocy lub o podejmowanych działaniach,

- dzielnicowi po interwencji każdorazowo nawiązywali bezpośrednie kontakty z rodzinami objętymi procedurami *Niebieskiej Karty* (osobami pokrzywdzonymi i w miarę możliwości sprawcami przemocy - prowadząc z nimi rozmowy profilaktyczne) w trybie i terminach podanych w § 7 ust. 1 pkt. 1-2 Zarządzenia nr 162,

- zgodnie z § 7 ust. 1 pkt. 3 tego Zarządzenia, dzielnicowi poprzez wizyty domowe (w miarę możliwości), kontakty telefoniczne lub inne spotkania monitorowali, co najmniej 1 raz w miesiącu, sytuację w rodzinie, w tym stan bezpieczeństwa i zachowania sprawców – sporządzając na tę okoliczność pisemną relację lub notatkę służbową,

- każdorazowo, w przypadkach przemocy domowej z udziałem małoletnich dzieci i wszczęciu procedury, KPP niezwłocznie informowała o powyższym Sąd Rejonowy w Stalowej Woli, Wydział III. ds. Rodziny i Nieletnich (w kontroli stwierdzono 15 pisemnych zawiadomień),

- poddane analizie procedury *Niebieska Karta* – wszczęte w 2010 r. i 2011 r. (do końca III kwartału) – zostały zakończone do końca 2011 r. Każdorazowo – dzielnicowi na tę okoliczność sporządzali notatki, w których podawano proponowaną przyczynę i datę zakończenia procedury - uzgodnione i zaaprobowane uprzednio przez ofiary przemocy. Na 25 przypadków, w 23 zamknięcie procedury wynikało z pozytywnych przesłanek. Stwierdzano zaprzestanie stosowania przemocy w rodzinach. Przyczyny - pozytywna przemiana sprawców lub odseparowanie członków rodziny (różne mieszkania, separacja, rozwód). W 2 przypadkach procedur zakończonych odpowiednio w dniu 9 i 13 grudnia 2011 r., tj. po wejściu w życie przepisów rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „*Niebieskie Karty*” oraz wzorów formularzy „*NK*” – nadano

numery rejestracyjne dodatkowym teczkom – przesłanym do przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego działającego przy MOPS.

Nie stwierdzono przypadku odstąpienia od prowadzenia teczki zagadnieniowej, a następnie wznawiania postępowania w stosunku do tej samej rodziny.

Dokumentacja zawarta w teczках zagadnieniowych wskazywała, że osoby dotknięte przemocą w rodzinie głównie korzystały z pomocy udzielanej przez MOPS – *pomocy socjalnej*, tj. pomocy finansowej, żywieniowej. Z pisemnych informacji przekazanych przez MOPS do KPP (archiwizowanych w teczках zagadnieniowych) wynikało, że 7 rodzin – ofiary przemocy, korzystało z różnych form ww. pomocy.

MOPS nie informował Komendy o zakresie i częstotliwości kontaktów pracowników socjalnych z rodzinami objętymi przemocą. Dokumentacja w przedmiotowym zakresie odnosiła się wyłącznie do kontaktów rodzin z dzielnicowymi.

Poza 10-cioma przypadkami odizolowania nietrzeźwych sprawców od ofiar – poprzez przewiezienie do PODZ, w kontroli nie stwierdzono udokumentowania przypadków wskazujących na konieczność udzielenia natychmiastowej, doraźnej pomocy ofiarom przemocy przez interweniujących funkcjonariuszy. Nie odnotowano przypadków wymagających natychmiastowego zapewnienia mieszkania, zaopiekowania się dziećmi, udzielenia porady lekarskiej, psychologicznej, czy prawnej.

Poza 7-oma ww. przypadkami udzielania pomocy przez MOPS, informacje zawarte w *kartach A*, notatkach i relacjach policjantów wskazywały, że osoby dotknięte przemocą nie oczekiwały określonej pomocy ze strony instytucji publicznych, czy organizacji pozarządowych.

Organizacje pozarządowe – stowarzyszenia powiadamiane o przemocy – nie informowały pisemnie Policji o pomocy udzielanej ofiarom we własnym zakresie.

W kontroli wykazano, że w 2 przypadkach - w trakcie prowadzenia *Niebieskiej Karty* i równoczesnym zawieszeniu wykonania kary za znęcanie się nad członkami rodziny, sprawcy nie zaprzestali przemocy. Odnotowano wielokrotne interwencję Policji w tych rodzinach. Dzielnicowi zgłaszali o powyższym (poprzez kuratorów) do wiadomości Sądu Rejonowego. Skutkiem tych meldunków było zarządzenie o wykonaniu warunkowo zawieszanej kary i osadzenie sprawców w zakładzie karnym (do pół roku i po roku od pierwszego zgłoszenia). Procedury *Niebieska Karta* w tych sprawach, zostały zakończone z datą osadzenia sprawców.

Stwierdzono przypadek zgłoszenia kuratorowi sądowemu informacji o interwencji Policji skutkującej założeniem *Niebieskiej Karty* w okresie zawieszenia wyroku dla sprawcy. Jednocześnie nie odnotowano w okresie kontrolnym, dalszych przypadków przemocy w tej rodzinie. Sąd nie podjął decyzji o zarządzeniu wykonywania warunkowo zawieszanej kary. Procedurę *Niebieskiej Karty* zakończono po 3 miesiącach po stwierdzeniu ustania agresji i przemocy w tej rodzinie (matka – syn).

W jednym przypadku w trakcie trwania procedury *Niebieska Karta* Sąd wydał wyrok zakazujący czasowego zbliżania się sprawcy do poszkodowanej oraz obowiązek przymusowego leczenia odwykowego. Procedurę zakończono po upływie roku od jej wszczęcia. Stwierdzono ustanie agresji, przemocy i pijaństwa w rodzinie.

W 6-ściu przypadkach działania zapobiegawcze prowadzone w ramach *Niebieskiej Karty* były powiązane z przymusowym leczeniem odwykowym sprawców w zakładach zamkniętych.

W teczках zagadnieniowych prowadzonych przez Policję znajdowały się pisemne informacje o ww. przedmiotowych działaniach Sądu Rejonowego i Prokuratury

Rejonowej w Stalowej Woli w postaci kopii dokumentów i notatek służbowych dzielnicowych (przymusowe leczenie odwykowe). Nie stwierdzono udokumentowanych informacji o innym zakresie współpracy z ww. instytucjami oraz o współpracy z innymi instytucjami, organizacjami, czy organami władzy publicznej zobowiązanymi do działania zgodnie z postanowieniami ustawy o *przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie* - do zapobiegania tej przemocy.
(Dowód: akta kontroli str. 60 - 65)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Indywidualne procedury *Niebieska Karta* prowadzono według zasad ustalonych w dniu 18 lutego 2008 r. przez Komendanta Głównego Policji. Wszystkie działania w ramach procedur zostały rzetelnie udokumentowane.

Ocena częściowa

2.4 Procedura *Niebieska Karta* – prowadzona przez Komendę na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „*Niebieskie Karty*” oraz wzorów formularzy „*NK*”.

Opis stanu
faktycznego

Kontrola dokumentacji zawartej w 25-ciu losowo wybranych teczkach, oznaczonych jako: *NIEBIESKA KARTA teczka zagadnieniowa PRZEMOC W RODZINIE* - sporządzonych w Komendzie na okoliczność prowadzenia indywidualnych procedur w związku ze stwierdzeniem przemocy w rodzinie wykazała, że procedury realizowano według zasad przyjętych w cytowanym powyżej rozporządzeniu, a w szczególności:

- każdorazowo dokumentowano stwierdzenie przemocy w rodzinie poprzez rzetelne sporządzenie notatki urzędowej – *karta A* – zawierającej podstawowe dane o interwencji, w tym m. in.: dane osobowe ofiar i sprawców, opisy form przemocy i udzieloną pomoc. *Kartę A* wypełniano według wzoru podanego w cytowanym powyżej rozporządzeniu,

- każdorazowo – reagując na pisemne, imienne zaproszenie Kierownika Zespołu Interdyscyplinarnego, policjanci bezpośrednio uczestniczący w procedurach (dzielnicowi), brali udział w posiedzeniach zespołu interdyscyplinarnego lub pracach grupy roboczej, sporządzając na tę okoliczność stosowne notatki,

- dzielnicowi każdorazowo rzetelnie wykonywali obowiązki wynikające z dyspozycji zespołu interdyscyplinarnego lub grupy roboczej, w zakresie prowadzenia wizyt kontrolnych w rodzinach objętych procedurą *Niebieska Karta*. Stwierdzono 7 przypadków pisemnego zlecenia dzielnicowemu wizyt kontrolnych z częstotliwością 1 raz w miesiącu, a w jednym przypadku 2 razy w miesiącu.

W zbiorach dokumentów zgromadzonych w indywidualnych teczkach zagadnieniowych nie zamieszczono udokumentowania stałego udziału w pracach Zespołu Interdyscyplinarnego, członka tego zespołu, pełniącego funkcje koordynatora *Niebieskiej Karty* – Pana Lucjana Maczkowskiego - I Zastępcy Komendanta.

Kontrola wykazała również, że pomimo braku w pozostałej analizowanej dokumentacji pisemnych zleceń w przedmiotowym zakresie, dzielnicowi wykonywali

wizyty kontrolne u rodzin objętych procedurą z częstotliwością 1 raz w miesiącu, sporządzając na tę okoliczność pisemne relacje lub notatki służbowe.

Procedury wszczynane w związku z interwencjami „awantura domowa” – 10 analizowanych przypadków (pozostałe: 5 – bezpośrednie zgłoszenia poszkodowanych w Komendzie, 5 – wizyty dzielnicowego w ramach nadzoru i 5 – procedury wszczęte przez pracowników socjalnych MOPS), były prowadzone zgodnie z wytycznymi Komendanta Głównego Policji z dnia 7 grudnia 2011 r.:

- nie stwierdzono przypadków wymagających organizowania pilnej pomocy medycznej osobom dotkniętym przemocą w rodzinie,
- w przypadkach awantur po spożyciu alkoholu, sprawców w ramach zapewniania bezpieczeństwa poszkodowanym umieszczano w PDOZ – stwierdzono 8 takich przypadków,
- w 3-ech sprawach Komenda wystąpiła bezpośrednio do Prokuratury Rejonowej o wszczęcie postępowania w kierunku przymusowego leczenia odwykowego sprawców,
- w każdym przypadku udokumentowano nawiązanie bezpośredniego kontaktu przez dzielnicowych z osobami pokrzywdzonymi, objętymi procedurą *Niebieskiej Karty* - w terminach od 1 do 2 tygodni od wszczęcia procedury.

Nie stwierdzono w analizowanej dokumentacji przypadków wymagających podejmowania przez policjantów działań w trybie § 9 ust. 1 i ust. 2 cytowanego powyżej rozporządzenia, tj. konieczności wypisania kolejnej *Niebieskiej Karty* w sytuacji podejrzenia, że stosujący przemoc w rodzinie, dopuścił się po raz kolejny stosowania przemocy.

Nie stwierdzono w kontroli przypadków procedury *Niebieska Karta* wdrażanych w stosunku do sprawców wobec których wykonywane było orzeczenie sądu w związku z popełnieniem czynów karalnych polegających na stosowaniu przemocy lub bezprawnej groźby. Nie zachodziły przesłanki do podejmowania przez Komendę działań w trybie art.12d ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, tj. informowania o powyższym kuratorów zawodowych.

Z poddanych kontroli 25-u *Niebieskich Kart*, wypisanych po dniu 17 października 2011 r., w 8-miu przypadkach Zespół Interdyscyplinarny podjął decyzję o zamknięciu procedury. Decyzję podejmowano po stwierdzeniu udokumentowanego ustania przemocy w rodzinie, m. in. na podstawie relacji/informacji przekazywanych przez dzielnicowych z okresowych wizyt kontrolnych.

W 2012 r. przeciętna liczba rodzin objęta opieką dzielnicowych KPP w ramach procedury *Niebieska Karta* wynosiła – około 8. W zależności od rejonu (12 – rejonów dzielnicowych), występowały przypadki w których jeden dzielnicowy prowadził 11 spraw, a inny - 4 sprawy.

Średnio praca w ramach procedury *Niebieska Karta* zajmowała dzielnicowemu ok. 8 godzin miesięcznie.

Kontrola nie wykazała zasadniczych różnic w długości trwania indywidualnych procedur *Niebieska Karta* w przypadku działań według zasad obowiązujących przed dniem 17 października 2011 r. i po ww. dacie.

(dowód: akta kontroli str. 69 – 72, str. 78 – 83, str. 84 - 89)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności Komendy Powiatowej Policji w Stalowej Woli, w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Rzetelnie udokumentowane poszczególne indywidualne procedury *Niebieska Karta* były prowadzone według zasad ustalonych przez Radę Ministrów w rozporządzeniu z dnia 13 września 2011 r.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli oceniła pozytywnie działalność KPP w zakresie prowadzenia procedury *Niebieska Karta* według zasad ustalonych przez Komendanta Głównego Policji w zarządzeniu z dnia 18 lutego 2008 r. Równie pozytywnie oceniono udział Komendy w realizacji zadań *Niebieskiej Karty* według nowej procedury podanej w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r.

Zadania prowadzono rzetelnie, dokumentując każde zdarzenie związane ze indywidualnymi sprawami.

Działania Policji były skuteczne – z ustaleń kontroli wynika bowiem, że z 25 przypadków *Niebieskiej Karty* prowadzonej według „starej procedury” – w 23 sprawę zamknięto po udokumentowanym stwierdzeniu ustania przemocy w rodzinie.

W przypadku „nowej procedury” prowadzonej od dnia 17 października 2011 r. ustalono, że na 25 *Niebieskich Kart* – 8 zamknięto po ustaniu przemocy w rodzinie.

IV. Uwagi i wnioski

Ustalenia poczynione w trakcie analizy materiałów źródłowych z interwencji w sprawie przemocy w rodzinie wskazywały, że policjanci interweniujący w konkretnych, indywidualnych sprawach nie byli informowani przez dyżurnych Komendy, czy biorą udział w zdarzeniu pojedynczym, incydentalnym, czy też jest to kolejna, powtarzająca się przemoc domowa w tej rodzinie.

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli pozyskiwanie przedmiotowych informacji z systemów informatycznych funkcjonujących w Komendzie i przekazywanie ich na bieżąco interweniującym policjantom, może prowadzić do efektywniejszego i skuteczniejszego zapobiegania przemocy, w przypadkach wskazujących na stosowanie przemocy w warunkach recydywy.

Najwyższa Izba Kontroli stoi na stanowisku, że przekazywanie informacji, o której mowa powyżej, powinna być stałym elementem praktyk stosowanych w ramach procedury *Niebieska Karta*.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Rzeszowie.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Rzeszów, dnia grudnia 2012 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Rzeszowie

Kontroler

.....
Kazimierz Ramocki
Główny specjalista kp

.....
Dyrektor
Stanisław Sikora

¹ Dz.U. z 2012 r., poz.82